

EBA/GL/2021/01

15. veebruar 2021

1. Suunised

Suunised

millega täpsustatakse määruse (EL) nr 575/2013 artikli 403 lõikes 3 riskide kontsentreerumise vältimiseks sätestatud finantsasutuste kolmepoolsete repolepingutega seotud riskipositsioonide alternatiivkäsitluse kasutamise tingimused

1. Vastavus- ja aruandluskohustused

1.1. Suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Kooskõlas määruse artikli 16 lõikega 3 peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma kõik suuniste järgimiseks vajalikud meetmed.
2. Suunistes esitatakse EBA seisukoht nõuetekohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ehk selle kohta, kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Seega eeldab EBA, et neid suuniseid järgivad kõik pädevad asutused ja finantseerimisasutused, kellele suunised on suunatud. Pädevad asutused, kelle suhtes suuniseid kohaldatakse, peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma järelevalvetavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi), sealhulgas juhul, kui suunised on suunatud eelkõige finantseerimisasutustele.

1.2. Aruandluskohustus

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le kuupäevaks (25.05.2021), kas nad järgivad või kavatsevad järgida neid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtajaks teadet ei saadeta, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebilehel avaldatud vormil aadressil compliance@eba.europa.eu, märkides viite „EBA/GL/2021/01“. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb teatada EBA-le.
4. Kooskõlas määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated EBA veebilehel.

2. Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Sisu

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

5. Suunistega täpsustatakse vastavalt määruse (EL) nr 575/2103 artikli 403 lõikes 4 sätestatud volitustele tingimused, millele finantseerimisasutus peaks vastama, kui otsustab kasutada kolmepoolsete repolepingute osas, mida vahendab kolmepoolne agent, määruse artikli 403 lõikes 3 sätestatud alternatiivkäsitlust, sealhulgas määruse artikli 403 lõike 1 punktis b sätestatud asenduspõhimõtte rakendamise eesmärgil määruse (EL) nr 575/2013 artikli 403 lõike 3 punktis b viidatud piiride määramise, jälgimise ja läbivaatamise tingimused ning sagedus.

Kohaldamisala

6. Suunised kehtivad seoses finantsasutuste riskipositsioonide ulatusega tagatise andjate suhtes, mis on tingitud kolmepoolsetest repolepingutest (kolmepoolsed repod), mida vahendab kolmepoolne agent.

Adressaadid

7. Suunised on suunatud määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõike 2 punktis i määratletud pädevatele asutustele ja määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõikes 1 määratletud finantseerimisasutustele.

Mõisted

8. Kui ei ole sätestatud teisiti, on kõigil määruses (EL) nr 575/2013 ja direktiivis 2013/36/EL kasutatud ja määratletud mõistetel sama tähendus ka käesolevates suunistes.

Kolmepoolne repotehing (kolmepoolne tehing)	– repotehing, mille korral sularaha/tagatis saadakse hoiusena ja seda haldab kolmepoolne agent.
Kolmepoolne repoleping (kolmepoolne repo)	– repoleping, mille korral pooled nimetavad kolmepoolse agendi, kes täidab nende agendi ülesandeid ja vahendab kolmepoolsete tehingute teostamisel tagatise haldamise teenuseid.
Tagatise haldamise teenuse osutamise leping (teenuse osutamise leping)	– finantsasutuse ja kolmepoolse agendi vaheline leping, mis sõlmitakse kolmepoolse tehingu teostamise kontekstis finantsasutusele antud tagatise haldamiseks.
Kolmandast isikust vahendaja	– kolmas isik, kes osutab tagatise haldamise teenuseid, mis võib hõlmata makseid ja/või väärtpaberite üleandmist, väärtpaberite hoidmise ja haldamise teenuseid, sealhulgas kolmepoolse tehingu osaliste konto tagatise valimist ning deponeerimist.

Tagatise andja	– vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 403 lõike 1 punktis b ja artikli 403 lõike 3 punktides a ja b viidatule finantsasutusele kolmepoolse tehingu tagatisena laekuvat väärtpaberit väljastav kolmas isik.
Alternatiivkäsitlus	– käsitlus, mille korral finantsasutus asendab kolmepoolse agendi vahendatud kolmepoolse repo tõttu tagatise andjale tasumisele kuuluva finantsasutuse riskipositsioonide kogusumma nende piiride kogusummaga, mida finantsasutus on palunud vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 403 lõikele 3 kolmepoolsel agendil sama tagatise andja väljastatud väärtpaberitele rakendada.
Täpsustatud piirmäärad	– piirmäärad, millest finantsasutus on kolmepoolsele agendile teatanud ja mis kehtivad vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 403 lõike 3 punktis b kirjeldatule tagatise andja väljastatud väärtpaberitele.

3. Rakendamine

3.1 Rakendamiskuupäev

9. Suuniseid kohaldatakse alates 28. juunist 2021.

4. Alternatiivkäsitluse kohaldamise tingimused

10. Finantsasutused võivad alternatiivkäsitluse kasutamiseks kolmepoolset agenti kasutada ainult juhul, kui nad on teinud piisava nõuetele vastavuse kontrolli tagamaks, et kolmepoolne agent vastab suunistes eritletud tingimustele.

4.1 Juhtimiskord

11. Finantsasutused peaksid suuniste kontekstis vastavalt EBA suunistele sisemise juhtimissüsteemi kohta tagama, et

- a) alternatiivkäsitluse kasutamine on asutuse eeskirjades ja kordades piisavalt dokumenteeritud ning
- b) finantsasutuse juhtorgan juhib ja kontrollib alternatiivkäsitluse kasutamist.

4.2 Kolmepoolse agendi finantsasutuse poolt tagatise andja väljastatud väärtpaberitele määratud piirmäärade rikkumise vältimiseks kehtestatud piisavate kaitsemeetmete kehtestamise kontroll

4.2.1 Miinimumnõuded teenuse osutamise lepingus

12. Finantsasutused peavad selleks, et tagada, et kolmepoolne agent on kehtestanud täpsustatud piirmäärade rikkumise vältimiseks piisavad kaitsemeetmed, ning ilma et see mõjutaks teisi nende suuniste sätteid, tagama, et teenuse osutamise lepingus on vähemalt järgmised elemendid:
 - a. tagatise haldamise, sealhulgas väärtpaberite üleandmisega seoses osutatavate kolmepoolse agendi teenuste selge kirjeldus;
 - b. finantsasutuse kehtestatud piirmäärad, mis kehtivad seoses vastava tagatise andjaga väärtpaberite portfelliga, ning nende läbivaatamise tingimused ja läbivaatamise sagedus;
 - c. kinnitus, mis tõestab, et kolmepoolne agent on kehtestanud vastavalt lõikele 13 piisavad kaitsemeetmed täpsustatud piirmääradele vastavuse tagamiseks;
 - d. kolmepoolse agendi järelevalvesüsteem, sealhulgas kolmepoolse agendi teabe esitamine kõigi arengute kohta, millel võib olla oluline mõju tema teenuse osutamise lepingust tulenevate ülesannete tulemusliku täitmise võimele, vajaduse korral vastavalt kohalduvatele õigusaktidele ja regulatiivnõuetele;
 - e. kolmepoolse agendi kohustus esitada finantsasutusele vähemalt kord nädalas aruandeid kolmepoolsele agendile finantsasutuse konto jaoks saadud ja/või agendi hallatava tagatise summa ning koosseisu kohta;
 - f. kolmepoolse agendi kohustus viivitamatult teatada finantsasutusele täpsustatud piirmäärade rikkumisest;
 - g. finantsasutuse või õigustatud kolmanda isiku (sealhulgas vannutatud audiitori, pädeva asutuse või tema nimetatud kolmandate isikute) õigus kontrollida, kas kolmepoolne agent on kehtestanud suuniste lõikele 13 vastavad kaitsemeetmed;

- h. finantsasutuse ja kolmepoolse agendi vahel lepingu täitmise ajal kasutatavad teabevahetuskanalid.

4.2.2 täpsustatud piirmäärade järgimise tagamiseks kolmepoolse agendi kehtestatud kaitsemeetmed

13. Kaitsemeetmed, mille kolmepoolne agent peab täpsustatud piirmäärade järgimise tagamiseks kehtestama, peavad hõlmama järgmist:
 - a. kolmepoolse tagatise haldamine toimub ainult vastavalt nõuetekohaselt sõlmitud teenuse osutamise lepingule;
 - b. kolmepoolsed agendid on loonud kontrollikeskkonna, millega tagatakse täpsustatud piirmäärade iga teatamise korral, et finantsasutus on nende piirmäärade kasutamise nõuetekohaselt volitanud ning need sisestatakse ja neid töödeldakse tagatiste haldamise süsteemis täpselt, õigeaegselt ja ainult üks kord;
 - c. kolmepoolsed agendid on loonud kontrollikeskkonna, millega tagatakse, et tagatis on kaitstud, seda jälgitakse aktiivselt ning hinnakujunduse väärtused registreeritakse nõuetekohaselt;
 - d. kolmepoolsed agendid on loonud kontrollikeskkonna, millega tagatakse täpsustatud piirmäärade võimaliku rikkumise (võimalike rikkumiste) õigeaegne tuvastamine;
 - e. kolmepoolse agendi süsteem tagab riskipositsiooni katmiseks tagatiseks väärtpaberite eraldamisel, et nende turuväärtus ei ole vastuolus ühegi täpsustatud piirmäära ega erandiga. Kui finantsasutuse määratud läbivaadatud piirmääri ei ole tegevusprobleemide tõttu piisavalt järgitud, peab kolmepoolne agent teatama sellest õigeaegselt finantsasutusele;
 - f. kolmepoolseid agente tuleb lepinguliselt kohustada täpsustatud piirmääri järgima ning tagama, et punktis 4.3.1 nimetatud tagatise andjatele ja väärtpaberitele kehtivate nõuete profiil on finantsasutuse ja tagatise andja poolt teenuse osutamise lepingu alusel esitatud teabe põhjal kontrollitav.
14. Finantsasutused peavad saama vähemalt kord aastas kirjaliku teate kujul piisava kinnituse, et kolmepoolne agent järgib vastavalt teenuse osutamise lepingule kehtestatud kaitsemeetmeid.

4.3 Finantsasutuse tagatise andja väljastatud väärtpaberite osas kolmepoolsele agendile kehtestatud piirmäärade määramine, läbivaatamine ja jälgimine

4.3.1 Täpsustatud piirmäärade määramine

15. Finantsasutused peavad määrama igale tagatise andjale konkreetset piirmäärade ning vajaduse korral teatud tagatise andjad välistama, et vältida määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumist.
16. Piirmäärade tuleb väljendada absoluutsummana või protsendina kõigist väärtpaberitest või konkreetset liiki väärtpaberist tagatise andja portfellis.
17. Finantsasutused peavad täpsustatud piirmäärade määramiseks looma tagatise andjate loetelude ja väärtpaberite liikide alusel nõuete profiilid, mida kolmepoolsed agendid saaksid kasutada konkreetse tagatise andja väärtpaberiportfelli koostamisel. Finantsasutused peavad selleks arvestama individuaalsete tagatise andjate vaheliste või individuaalsete tagatise andjate ja kogu portfelli klientide vaheliste võimalike seoseid, mille tulemusel võib vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõigetes 1 ja 39 sätestatule tekkida seotud klientide rühm.
18. Finantsasutused peavad konkreetse tagatise andja väljastatud väärtpaberite portfelliga kehtiva piirmäärade määramiseks arvestama järgmist:
 - a) nende praegused riskid seoses tagatise andja ja tema seotud klientide rühmaga, kui need on olemas;
 - b) nende riskid seoses tagatise andja ja tema seotud klientide rühmaga, kui need on olemas, eelmise kalendriaasta jooksul;
 - c) nende järgmiseks 6–12 kuuks kavandatavad riskid seoses tagatise andja ja tema seotud klientide rühmaga, kui see on olemas;
 - d) kas finantsasutus on tagatise andja väljastatud väärtpabereid hallanud kolmepoolsete repode kaudu või kolmepoolsete repode ja vastaspoolega otse sõlmitud repotehingute kombinatsiooni kaudu.
19. Finantsasutused peaksid lisaks lõigetes 17 ja 18 nimetatud nõuetele kasutama piirmäärade määramisel konservatiivsusmarginaali, mis võimaldaks neil alati järgida määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade.

4.3.2 Täpsustatud piirmäärade läbivaatamine ja selle sagedus

20. Finantsasutused peavad tagama, et teenuste osutamise lepingus on asjaolud, mille korral vaadatakse täpsustatud piirmäärade läbi, ja läbivaatamise sagedus.
21. Finantsasutustel peab eelkõige suutma nõuda täpsustatud piirmäärade läbivaatamist lõike 12 punktis e nimetatud kolmepoolsetelt agendilt saadud aruannete alusel või kui neile teatatakse täpsustatud piirmäärade rikkumine kolmepoolse agendi poolt.

22. Finantsasutused peavad lõikes 20 nimetatud asjaolude määramisel arvestama oma koguriski seoses konkreetse tagatise andja ning tema seotud klientide rühmaga, kui see on olemas, ja määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumise riski. Finantsasutused peavad nõuetekohaselt oma haldus- ja raamatupidamiskorda ja sisekontrolli mehhanisme kaalutledes arvestama ka oma võimet hallata õigeaegselt oma mis tahes muid olemasolevaid riske seoses tagatise andjaga, et vältida riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumise riski.
23. Täpsustatud piirmäärade läbivaatamine peab toimuma täpsustatud piirmäära absoluutväärtuse või konkreetset liiki väärtpaberite protsentuaalse väärtuse muutmise kujul tagatise andja portfellis. See võib toimuda ka konkreetset liiki väärtpaberite tagatise andja portfelist väljajätmise või sellesse lisamisena.
24. Täpsustatud piirmääri peab olema võimalik läbi vaadata teenuse osutamise lepingu kehtivusajal ning kolmepoolne agent peab seda tegema õigeaegselt pärast vastava teate saamist.

4.3.3 Täpsustatud piirmäärade jälgimine ja selle sagedus

25. Kui finantsasutused kasutavad alternatiivkäsitlust, peavad nad kontrollima, et kolmepoolse agendi kehtestatud tagatise koosseisu jälgimise süsteemid on täpsustatud piirmäärade täpseks ja õigeaegseks haldamiseks piisavad.
26. Finantsasutused peavad eelkõige kontrollima, et kolmepoolse agendi seiresüsteemid võimaldavad tal algatada konkreetse tagatise andja väärtpaberiportfelli siseseid liikumisi, et tagada täpsustatud piirmäärade järgimine.
27. Finantsasutused peavad ka kontrollima, kas kolmepoolne agent haldab tagatise ümberhindamist, muutuvtagatise, tagatistest laekuvaid sissetulekuid ja vajaduse korral tagatiste asendamisi vastavalt oma teenuse osutamise lepingust tulenevatele kolmepoolsetele kohustustele.

4.4 Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade järgimise tagamine

28. Finantsasutused peavad tagama, et alternatiivkäsitluse kasutamine ei põhjusta määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumist.
29. Täpsustatud piirmäärade rikkumise korral peab kolmepoolne agent finantsasutusele viivitamatult edastama järgmise teabe:
 - a) rikkumisega seotud tagatise andja nimi;

- b) tagatisena saadud väärtpaperite ISIN-kood või turvakood;
- c) saadud tagatise turuväärtus;
- d) rikkumise toimumise kuupäev;
- e) kolmepoolse agendi rakendatud heastavad meetmed;
- f) aeg, mille jooksul rikkumine heastati või kavatsetakse heastada.

30. Finantsasutuse juhtorganile tuleb põhjendamatu viivitusega teatada tagatise andja väljastatud väärtpaperitele kehtestatud täpsustatud piirmäärade iga rikkumine ja selle tõenäoline mõju sama tagatise andjaga määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade järgimisele.

31. Ilma et see mõjutaks kolmepoolse agendi mis tahes täpsustatud piirmäärade rikkumise heastamise meetmeid, peavad finantsasutustel olema sobivad täpsustatud piirmäärade rikkumiste lahendamise tegevuskavad, millega alati tagatakse seoses konkreetse tagatise andjaga määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade järgimine.

4.5 Pädevate asutustega suhtlemine

4.5.1 Alternatiivkäsitluse kasutamise kavatsusest teatamine

32. Kui finantsasutus kavatses kasutada kolmepoolse agendiga alternatiivkäsitlust, tuleb sellest eelnevalt teatada pädevale asutusele. Teade peab koosnema vähemalt järgmisest:

- a. kinnitus, et finantsasutus kavatses kasutada alternatiivkäsitlust;
- b. teenuse osutamise lepingu peamiste elementide kirjeldus;
- c. selle kolmepoolse agendi nimi (nende kolmepoolsete agentide nimed), keda finantsasutus kavatses kasutada;
- d. finantsasutuse juhtorgani kinnitatud avaldus, et alternatiivkäsitluse kasutamine on koosõlas käesolevate suuniste nõuetega.

33. Pädeval asutusel peab olema juurdepääs kogu teabele, mida on vaja kontrollimisel, et finantsasutus täidab nende suuniste nõudeid. Pädeval asutusel peab olema vajaduse korral võimalik nõuda täiendavat teavet.

34. Kui finantsasutus kavatses lõpetada kolmepoolse agendiga sõlmitud lepingu, tuleb sellest viivitamata teatada pädevale asutusele.

4.5.2 Pädevate asutuste väljendatud olulised kahtlused

35. Oluline kahtlus seoses alternatiivkäsitluse kasutamisega peab põhinema vähemalt ühel järgmistest põhjustest.

Finantsasutusega seotud olulised kahtlused

- a) alternatiivkäsitluse kasutamine põhjustab tegelikult või tõenäoliselt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumise;
- b) finantsasutus ei täida oma määruse (EL) nr 575/2013 artiklite 394 ja 430 kohaseid aruandluskohustusi;
- c) alternatiivkäsitlust ei käsitleta finantsasutuse riskijuhtimise raamistikus või seda käsitletakse seal ainult osaliselt;
- d) asjaomaste kohapealsete kontrollide, sise- ja välisauditite või muudel järelevalvelistel hindamistel on saadud tõendeid, et alternatiivkäsitluse nendele suunistele vastava kasutamise juhtimiseks ja/või jälgimiseks vajalike asutusesisesed menetlused on ebapiisavad.

Teenuse osutamise lepinguga seotud olulised kahtlused

- e) Teenuse osutamise lepingu sätted ei taga kohalduvate õigusaktide ja regulatiivnõuete, sealhulgas käesolevate suuniste nõuete täitmist. Eelkõige:
 - i. teenuse osutamise lepingu täpsustatud piirmäärade läbivaatamise sätted ei võimalda finantsasutusel nõuda õigeaegset muudatuste tegemist, et vältida määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumist;
 - ii. finantsasutusel või õigustatud kolmandal isikul ei ole kolmepoolse agendi teenuse osutamise lepingu alusel osutatavate teenuste auditeerimise õigust, et kontrollida, kas kolmepoolne agent on kehtestanud piisavad kaitsemeetmed, et vältida määruse (EL) nr 575/2013 artikli 395 lõikes 1 sätestatud riskide kontsentreerumise piirmäärade rikkumist;

Kolmepoolse agendiga seotud olulised kahtlused

- f) Kolmepoolne agent on reguleeritud üksus ja pädev asutus võtab hiljem talle antud volituse tagasi;
- g) tõendid viitavad, et kolmepoolne agent ei ole vastavalt teenuse osutamise lepingu tingimustele õigeaegselt täitnud täpsustatud piirmäärade läbivaatamise tulemuse rakendamise nõudeid või ei ole järginud finantsasutuse nõuet jätta välja teatud tagatiste

liigid või tagatise andjad või tema seiresüsteem ei taga täpsustatud piirmäärade täpset ja õigeaegset haldamist.

4.5.3 Olulise kahtluse lahendamise kord

36. Pädev asutus peab finantsasutusele nelja nädala jooksul pärast punktis 4.5.1 nimetatud teate saamist teatama, kas tal on seoses alternatiivkäsitluse kasutamisega olulisi kahtlusi, ning kahtluste korral neid põhjendama. Kui olulisi kahtlusi ei ole, ei ole edasist teabevahetust teatega seoses vaja.
37. Finantsasutused ei tohi alternatiivkäsitlust kasutada, enne kui pädev asutus on veendunud, et finantsasutus on lahendanud olulised kahtlused rahuldavalt.
38. Kui finantsasutus on alternatiivkäsitluse kasutamist juba alustanud ja teatab finantsasutusele hiljem, et tal on selle kasutusega seoses olulisi kahtlusi, peab finantsinstitutsioon alternatiivkäsitluse kasutamise lõpetama ja esitama pädevale asutusele seda kinnitavad tõendid.
39. Pädev asutus võib alternatiivkäsitluse kasutamist jätkata alles siis, kui ta on lahendanud pädeva asutuse määratud tähtjaks olulised kahtlused rahuldavalt ning esitanud pädevale asutusele seda kinnitavad tõendid.